

**STATENS TILBUD
VED
REINDRIFTSAVTALEFORHANDLINGENE
FOR
AVTALEÅRET 2016/2017**

Oslo 27. januar 2016

Innhold

1.	INNLEDNING.....	4
2.	POLITISKE FØRINGER	4
2.1	Grunnlaget for forhandlingene.....	4
2.2	Mål med reindriftspolitikken	5
2.3	Reindrifftsavtalen som reindriftspolitisk virkemiddel	6
2.4	Inneværende reindrifftsavtale.....	7
3.	DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN I REINDRIFTEN	7
4.	SLAKTING.....	11
5.	ØKT SLAKTEUTAK – KONSEKVENSER FOR REINDRIFTSAVTALEN 2015/2016.....	12
6.	OMPRIORITERINGER I REINDRIFTSAVTALEN 2015/2016.....	12
6.1	Utestenging fra vinterbeiter i Sverige.....	12
6.2	Bruk av mindreforbruket fra 2015.....	13
7.	VIDEREFØRING AV PROSJEKTER AVTALT UNDER FORHANDLINGENE OM REINDRIFTSAVTALEN 2015/2016.....	14
7.1	Videreutvikling av reindriftens arealbrukskart.....	14
7.2	Forprosjekt knyttet til metoder for telling av rein	15
7.3	Tiltak for internkontroll og selvstyre	16
7.4	Prosjekt – Fjerning av gammelt gjerdemateriell og ulovlige gjerder	17
8.	REINDRIFTSFRADRAGET	17
9.	STATENS TILBUD TIL REINDRIFTSAVTALEN 2016/2017	17
9.1	Innledning.....	17
9.2	Satsingsområder for Reindrifftsavtalen 2016/2017	17
9.3	Bevilgning over statsbudsjettet 2017	19
9.3.1	Bevilgningsramme	19
9.3.2	Priser	19
9.4	Utviklings- og investeringstiltak (RUF)	19
9.4.1	Økonomisk ramme	19
9.4.2	Kapittel 1151 post 51 – Reindriftens utviklingsfond	19
9.4.3	Kvinnerettede tiltak	21
9.4.4	Forskning og utvikling	21
9.4.5	Konfliktforebyggende tiltak	22
9.4.6	Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifftsbasert – vekst og utvikling	22
9.4.7	Fagbrevordningen.....	23
9.4.8	Markedstiltak	23
9.4.9	Reintransport/pramming	24
9.4.10	Reindrifftsanlegg	24
9.4.11	Protect Sapmi	25
9.4.12	Lærings- og omsorgsbaserte tjenester.....	25
9.4.13	Nytt klassifiseringssystem	25
9.4.14	Fjerning av gammelt gjerdemateriell og ulovlige gjerder.....	25
9.4.15	Andre ordninger som sorterer under RUF.....	26
9.5	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	26
9.5.1	Økonomisk ramme	26
9.5.2	Distriktstilskudd.....	27
9.5.3	Generelle vilkår for tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	27
9.5.4	Produksjonspremie.....	27
9.5.5	Kalveslaktetilskudd.....	28
9.5.6	Særskilt driftstilskudd til ungdom.....	28

9.5.7	Etableringstilskudd.....	28
9.5.8	Ektefelletilskudd	29
9.5.9	Frakttilskudd	29
9.5.10	Rapportering av slaktet rein	29
9.6	Velferdsordninger.....	30
9.7	Organisasjonstilskudd	30
9.8	Fordeling av tilbudets ramme.....	31
10.	FORHOLD UTENFOR RAMMEN FOR REINDRIFTSAVTALEFORHANDLINGENE	33
10.1	Møte med aktuelle fagdepartementer	33
10.2	Endring av reindriftsloven	33
10.3	SRU II videre framdrift.....	33
10.4	Fastsetting av rettighetsgrenser innenfor reinbeiteområdene	33
10.5	Absolutte kriterier for fastsetting av reintall for distrikt og siidaer	35
10.6	Tollfritak for reinfør.....	35
10.7	Reintallstilpassing - Oppfølging av arbeidsgruppe vedr. reintallstilpasningen.....	35
10.8	Norsk-svensk reinbeitekonvensjon.....	35

1. INNLEDNING

Statens forhandlingsutvalg viser til Norske Reindriftsamers Landsforbunds (NRLs) krav av 7. januar 2016 til forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2016/2017, og legger med dette fram Statens tilbud og tilsvar. Tilbudet legges fram som grunnlag for videre forhandlinger.

NRL har satt den økonomiske rammen for sine krav for avtaleåret 2016/2017 til 141,65 mill. kroner, en økning på 28,65 mill. kroner i forhold til gjeldende avtale på 113 mill. kroner. Dette utgjør en økning på hele 25 pst.

Årets forhandlinger gjelder budsjettåret 2017. Bevilgningene innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2016-2017) for Landbruks- og matdepartementet (LMD). Stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen fremmes som tidligere for behandling i vårsesjonen. Proposisjonen vil i utgangspunktet ikke inneholde forslag til budsjettvedtak utover omdisponeringer mellom poster for 2016. Imidlertid forutsettes det at Stortinget ved sin behandling av proposisjonen gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2017.

I kapittel 2 gjennomgås grunnlaget for forhandlingene og Regjeringens og Stortingets politiske føringer for reindriftspolitikken. I kapittel 3 gis en beskrivelse av den økonomiske utviklingen i reindriften. Kapittel 4 orienterer om siste års slaktetall og kapittel 5 omhandler konsekvensene ved det økte slakteuttaket i 2015. Kapittel 6 omhandler omprioriteringene i Reindrifftsavtalen 2015/2016. Kapittel 7 omhandler videreføring av prosjekter som ble avtalt under forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2015/2016. Kapittel 8 orienterer om reindrifftsfradraget. Kapittel 9 inneholder Statens tilbud til forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2016/2017. I kapittel 10 behandles avslutningsvis enkelte av de spørsmål som NRL har reist i sitt krav, og som ligger utenfor rammene for avtaleforhandlingene. De spørsmål som er tatt opp i NRLs krav og som ikke er behandlet i tilbudet, vil bli tatt opp til drøftelse under de videre forhandlingsmøtene.

2. POLITISKE FØRINGER

2.1 Grunnlaget for forhandlingene

Reindrifftsavtaleforhandlingene gjennomføres etter de bestemmelser som er gitt i Hovedavtalen for reindriften. Hovedavtalen ble inngått mellom Staten ved Landbruksdepartementet og NRL den 26. februar 1993. I henhold til avtalens § 2 skal Landbruks- og matdepartementet (LMD) og NRL føre forhandlinger om en løpende reindrifftsavtale med tiltak som tar sikte på en utvikling av reindrifftsneringen i samsvar med de til enhver tid vedtatte mål og retningslinjer for reindriftspolitikken. Tiltakene skal omfatte økonomiske virkemidler. Partene skal også kunne kreve forhandlinger om faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for en utvikling av næringen mot de mål som er fastsatt for reindriftspolitikken.

I tilfelle brudd i forhandlingene, fremmer Staten, ved LMD, på eget grunnlag overfor Stortinget forslag om de tiltak og økonomiske rammer som skal gjelde for kommende avtaleperiode.

2.2 Mål med reindriftspolitikken

Mål og retningslinjer for reindriftspolitikken er trukket opp i St. meld. nr. 28 (1991-1992) *En bærekraftig reindrift*, og av Stortinget i Innst. S. nr. 167 (1991-1992). I innstillingen konkretiseres "En bærekraftig reindrift" gjennom målene om en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift. Målene står i innbyrdes sammenheng; økologisk bærekraft gir grunnlag for økonomisk bærekraft, og sammen gir økologisk og økonomisk bærekraft mulighet for å ivareta og utvikle kulturell bærekraft.

I etterkant av behandlingen av St. meld. nr. 28 (1991-1992) har Stortinget to ganger i året behandlet reindriftspolitikken – ved den årlige reindrifftsavtaleproposisjonen og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet. Regjeringen og Stortinget har videreført hovedlinjene i meldingen, men det er også gjennomført løpende og nødvendige tilpasninger, og nye momenter i forvaltningen av reindriften har blitt vektlagt.

Våren 2012 behandlet Stortinget Meld. St. nr. 9 (2011-2012). Ved behandlingen av meldingen sluttet Stortingets flertall seg til daværende regjerings reindriftspolitik. I innstillingen viste Næringskomiteen til at regjeringen vil sikre en bærekraftig reindriftsnæring gjennom tilpasset reintall, reduserte tap og økt produksjon. I den forbindelse understreker komiteen betydningen av at reintallet reduseres i de områder der det er for mye rein, og at dette også er svært viktig for å ivareta hensynet til dyrevelferd.

Regjeringen Solberg har en politisk målsetting om å utvikle reindriftsnæringen som en rasjonell markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. I den forbindelse ønsker regjeringen å legge til rette for de utøverne som har reindrift som hovedvirksomhet. Videre har regjeringen understreket at økologisk bærekraft skal prioriteres.

I Regjeringsplattformen vises det til at reindriften er en viktig næring i deler av landet. Den sikrer matproduksjon og utgjør livsgrunnlaget for mange mennesker. Videre at næringen er en forutsetning for samisk kultur og samfunnsliv. Følgende tiltak er konkretisert i regjeringsplattformen:

- Legge frem en stortingsmelding om bærekraft i reindriften.
- Endre reindrifftsloven slik at økologisk bærekraft prioriteres.
- Sikre rammevilkår som gjør at næringen på sikt blir mindre avhengig av overføringer.
- Likebehandle bønder og reieiere når det gjelder avgifter på driftsmidler.
- Gjennomføre forenklinger i landbruksbyråkratiet.

Det vises også til samarbeidsavtalen mellom regjeringspartiene, Venstre og Kristelig folkeparti hvor det bl.a. fremgår at avtaleinstituttet i landbruket opprettholdes. Videre at det skal legges vekt på forutsigbarhet og reformer som kan gi økt lønnsomhet.

2.3 Reindrifftsavtalen som reindrifftspolitisk virkemiddel

Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. I forhandlingene om reindrifftsavtalen drøftes de sentrale økonomiske spørsmål som knytter seg til utviklingen i næringen. Her fastsettes retningslinjene for bruken av de økonomiske virkemidlene – blant annet ut fra reindrifftslovens intensjon og bestemmelser, og ut fra de behov og utfordringer næringen til enhver tid står overfor.

Fra og med reindrifftsavtalen 2003/04 er tilskuddsordningene lagt vesentlig om i forhold til tidligere. Tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag er endret fra ordninger som i stor grad har vært faste beløp per siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskaping. Dette innebærer at mens ordningene tidligere var knyttet opp mot et minstekrav til produksjon (kg), er dagens ordninger knyttet til verdien av det som produseres (kr). Videre er det rettet oppmerksomhet på tiltak som skal legges til rette for økt slakting og omsetning av reinkjøtt.

For reindrifftsnæringen har man prioritert de produksjonsavhengige tilskuddene til fordel for mer produksjonsnøytrale ordninger. Bakgrunnen for dette er at man ønsker å stimulere til økt slakteuttak og produksjon per dyr. I motsetning av de øvrige primærneringene har det vært en markert økning av antall personer i reindrifften de siste årene. Dette har medført at man fra staten ikke har prioritert rekruteringstiltak i de siste års reindrifftsavtaleforhandlinger.

Dagens tilskuddsystem har bidratt til en positiv effekt på slakteuttaket og verdiskapingen i reindrifften, den har bidratt samlet sett til å øke forutsigbarheten i næringen, samt bidratt til en forenkling i forvaltningen av de ulike tilskuddsordningene.

De siste reindrifftsavtalene har lagt større vekt på næringsretting for de reindrifftsutøverne som har reindrifft som hovedvirksomhet. De produksjonsrettede tilskuddene har blitt prioritert på bekostning av tilskudd som ikke direkte stimulerer til økt slakting og omsetning. Også for Reindrifftens utviklingsfond (RUF) er tiltak som legger til rette for økt slakting og omsetning blitt prioritert.

Gjennom reintallsprosessen har det blitt mulig å knytte sammen virkemidlene over reindrifftsavtalen og reindrifftsloven. Konkret har dette medført at de som ikke har fulgt opp vedtak om øvre reintall, har fått betydelige avkortninger.

2.4 Inneværende reindrifftsavtale

Inneværende reindrifftsavtale for 2015/2016 innebærer økonomiske tiltak i reindrifftsneringen på i alt 113 mill. kroner. Dette er en økning på 1,5 mill. kroner i forhold til Reindrifftsavtalen 2014/2015.

Reindrifftsavtalen 2015/2016 sitt hovedmål er å utvikle reindrifftsneringen som en rasjonell markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv.

Reindrifftsavtalen 2015/2016 gir grunnlag for økt inntjening gjennom økt slakteuttak og verdiskaping hos den enkelte reindrifftsutøver. Samtidig underbygger den fremforhandlede avtalen den dreining man har hatt i reindrifftsavtalens virkemidler de senere årene, med vektlegging av næringsretting og tilrettelegging for de reindrifftsutøverne som har reindrifft som hovedvirksomhet. Den helhetstenking som ligger bak den fremforhandlede avtalen gir grunnlag for en positiv utvikling og økt inntjening hos den enkelte reieneier, noe som også er av stor betydning for ivaretagelse og utvikling av den reindrifftsamiske kulturen.

Ved Stortingets behandling av Prop 68 S (2014-2015) *Reindrifftsavtalen 2015/2016, og endringer i statsbudsjettet 2015 m.m.* leverte næringskomiteen en samlet innstilling, jf. Innst. 255 S (2014 – 2015). I innstillingen uttaler komiteen følgende:

"Komiteen er enig med regjeringen i at den fremforhandlede Reindrifftsavtalen for 2015/2016 gir grunnlag for økt inntjening og verdiskaping hos den enkelte reieneier. Samtidig viderefører avtalen den dreining man har hatt de siste årene ved vektlegging av næringsretting og tilrettelegging for dem som har reindrifft som hovedvirksomhet. Dette er det bred politisk enighet om."

3. DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN I REINDRIFTEN

Totalregnskapet viser en nedgang i resultatmålene fra 2013 til 2014. Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres fra 59,1 mill. kroner i 2013 til 54,1 mill. kroner i 2014 (-5 mill. kroner). Målt per årsverk har vederlag til arbeid og egenkapital en nedgang fra 62.100 kroner i 2013 til 56.400 kroner i 2014, og målt per siidaandel har vederlag for arbeid og egenkapital en nedgang fra 103.600 kroner i 2013 til 94.500 kroner i 2014.

Sum produksjonsbaserte inntekter øker fra 117,8 mill. kroner i 2013 til 128,3 mill. kroner i 2014 (+10,5 mill. kroner), hovedsakelig som følge av en økning i kjøttinntektene på 8,7 mill. kroner. Postene "andre produksjonsbaserte inntekter" reduseres med 0,9 mill. kroner og "binæringsinntekter" øker med 1,6 mill. kroner fra 2013 til 2014.

Endringer i den samlede livdyrverdien fremkommer i hovedsak som følge av endringer i reintall og flokksammensetning. Verdien har vært negativ de siste årene og hatt stor betydning for resultatmålene. Statens forhandlingsutvalg påpeker at i en situasjon hvor

reintallet stabiliseres, vil livdyrverdien ikke ha den samme betydningen for det økonomiske resultatet i næringen som den har hatt de siste årene.

Sum statstilskudd øker fra 70,6 mill. kroner i 2013 til 76,4 mill. kroner i 2014 (5,7 mill. kroner). Dette skyldes en økning i ordinære tilskudd.

Erstatningene for tap av rein reduseres fra 67,7 mill. kroner i 2013 til 66,6 mill. kroner i 2014 (-1,2 mill. kroner), og erstatningene for arealinngrep hadde en økning fra 4,1 mill. kroner i 2013 til 5,9 mill. kroner i 2014 (1,7 mill. kroner).

Totalt sett gir dette en økning i de samlede inntektene fra 260,3 mill. kroner i 2013 til 277,1 mill. kroner i 2014 (+16,8 mill. kroner).

Siidaandelens kostnader økes fra 153,4 mill. kroner i 2013 til 171,5 mill. kroner i 2014 (18,1 mill. kroner). Felleskostnadene har en reduksjon fra 28,8 mill. kroner i 2013 til 27,9 mill. kroner i 2014 (-0,8 mill. kroner). Tamreinlagenes kostnader øker fra 9,2 mill. kr i 2013 til 9,3 mill. kr i 2014. I sum gir dette en økning i de totale kostnadene fra 191,3 mill. kroner i 2013 til 208,7 mill. kroner i 2014 (17,4 mill. kroner).

Foruten en reduksjon i kostnadene fra 2010 til 2011 har kostnadene fra og med 2006 hatt en markant økning. De største utgiftene er til avskrivninger (18 pst.) og til kjøretøy og maskiner (18 pst.). I forbindelse med fremleggelsen av Totalregnskapet 2014 den 9. desember 2015 påpekte avtalepartene behovet for at Økonomisk utvalg går grundig inn og analyserer kostnadsutviklingen i reindriften. Det legges til grunn at Økonomisk utvalg følger opp avtalepartenes anmodning i forbindelse med utarbeidelsen av Totalregnskapet for 2015.

Renter på lånt kapital øker fra 9,9 mill. kroner i 2013 til 14,3 mill. kroner i 2014 (4,5 mill. kroner).

Tabell 3.1 Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2011-2014, samt budsjett 2015 (1000 kroner)

Regnskapsposter	2011	2012	2013	2014	2015
Produksjonsbaserte inntekter:	142 660	122 825	117 844	128 344	139 687
Kjøtt og biprodukter	117 554	109 838	114 110	122 767	130 325
Endring i reinhjordverdien	-3 905	-16 039	-29 781	-28 587	-24 803
Binæringsinntekter	3 582	3 659	5 293	6 861	6 861
Andre	25 429	25 367	28 222	27 303	27 303
Statstilskudd:	76 878	65 438	70 628	76 361	81 724
Ordinære tilskudd	53 367	42 643	50 308	58 043	61 390
Andre tilskudd	12 078	13 758	12 800	12 065	12 684
Ekstraordinære tilskudd	463	579	579	0	2 361
Tilskudd til binæringer	1 664	2 668	1 105	889	904
Verdiskapningsprogram	1 949	873	944	687	0
Tiltak mot radioaktivitet	1 532	835	715	281	167
Konfl.demp. tiltak rovvilt	5 825	4082	4 177	4 396	4 218
Erstatninger:	79 904	76 000	71 861	72 419	65 240
Tap av rein	76 098	72 672	67 725	66 550	60 795
Arealinngrep	3 806	3 328	4 136	5 869	4 445
Sum inntekter:	299 443	264 262	260 333	277 124	286 652
Kostnader:					
Siidaandelens kostnader	130 724	137 905	153 435	171 500	174 439
Felleskostnader	23 799	27 170	28 754	27 915	28 393
Kostnader i tamreinlag	8 893	9 178	9 159	9 301	9 460
Sum kostnader:	163 416	174 253	191 347	208 716	212 292
Vederlag for arbeid og kapital	136 027	90 009	68 986	68 408	74 360
Renter på lånt kapital	9 720	9 520	9 159	14 309	14 251
Vederlag for arbeid og egenkapital					
Totalt (1.000 kr)	126 307	80 489	59 130	54 099	60 108
Per årsverk (kr)	126 560	85 718	62 111	56 397	62 653
Per siidaandel (kr)	220 431	141 957	103 556	94 527	104 174
Sum årsverk	998	939	952	959	959
Ant.siidaandeler	573	567	571	572	577

Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein i de ulike reinbeiteområdene er presentert i tabell 3.2. Tabellen viser at det er store variasjoner mellom områdene. Eksempelvis varierer kjøttinntektene per siidaandel mellom 118.710 kroner i Troms og 407.377 kroner i Sør-Trøndelag/Hedmark. Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein varierer mellom 384 kroner per rein i Karasjok og 930 kroner per rein i Sør-Trøndelag/Hedmark. Det er også betydelige variasjoner i gjennomsnittlig statstilskudd mellom reinbeiteområdene. Reinbeiteområdene der flest siidaandeler og distrikter oppfyller kravene i reindriftsavtalens ordninger får uttelling i form av høyere utbetaling.

Dersom inntektsoverføringene relateres til reintall, er overføringene i 2014 størst i Sør-Trøndelag/Hedmark med 680 kroner per rein og lavest i Vest-Finnmark med 260 kroner per rein. For 2014 er inntektsoverføringene per siidaandel høyest i Sør-Trøndelag/Hedmark med 298.069 kroner og lavest i Karasjok med 99.301 kroner. De totale kostnadene per siidaandel varierer også betydelig mellom områdene. Tilsvarende varierer de totale kostnader per rein. Nordland og Troms har det høyeste kostnadsnivået sett i forhold til reintallet med hhv. 1.976 og 1.126 kroner per rein, mens Vest-Finnmark har de laveste kostnadene per rein med 649 kroner per rein. Variasjonen i kostnadene per rein har sammenheng med driftsstrukturen og størrelsen på driftsgruppene i de ulike områder.

Tabell 3.2 viser til dels store forskjeller i lønnsomhet mellom områdene. Den store variasjonen skyldes forskjeller både når det gjelder reintall per siidaandel og inntjening per rein, hvorav sistnevnte ser ut til å ha størst betydning for resultatet. Dette innebærer at en forbedring av siidaandelens økonomi først og fremst betinger økt inntjening per rein, men også økt reintall per siidaandel. I tillegg vil tap av rein til rovvilt ha stor innvirkning på det økonomiske resultatet for den enkelte siidaandel i mange områder.

Mange reindriftsfamilier henter betydelige deler av sin inntekt utenfor reindriftsnæringen. Det er i all hovedsak kvinner som står for denne inntekten. Gjennomsnittlig sum lønn mv. per siidaandel varierte i 2014 fra 451.000 kroner i Troms til 329.000 kroner i Karasjok og Nordland.

Tabell 3.2 Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein for reinbeiteområdene i 2014 (kr)

	Polmak/ Varanger	Karasjok	Vest- Finnm	Troms	Nordl.	Nord- Tr.lag	Sør-Tr.lag/ Hedmark
Kjøttinntekter pr siidaandel	278 190	145 659	195 927	118 710	173 998	272 861	407 377
Kjøttinntekter pr rein	522	384	427	447	485	751	930
Statstilskudd pr siidaandel	224 886	120 221	119 366	96 301	165 533	110 718	298 069
Statstilskudd pr rein	422	317	260	362	461	305	680
Erstatninger pr siidaandel	238 271	101 863	53 273	230 675	333 592	251 515	102 833
Erstatninger pr rein	447	268	116	868	929	692	235
Totale inntekter pr siidaandel	896 148	345 280	290 048	497 463	789 660	762 336	957 497
Totale inntekter pr rein	1 682	910	632	1 872	2 199	2 098	2 186
Totale kostnader pr siidaandel	535 663	346 726	297 943	299 152	709 365	360 513	469 024
Totale kostnader pr rein	1 005	914	649	1 126	1 976	992	1 071
Vederlag arbeid og egenkapital pr siidaandel	335 270	-24 386	-33 892	163 331	50 977	384 289	450 192
Vederlag arbeid og egenkapital pr rein	629	-64	-74	615	142	1 058	1 028
Reintall pr siidaandel	533	380	459	266	359	363	438
Inntekter utenfor reindriften pr siidaandel	387	329	363	423	329	335	451

Statens forhandlingsutvalg viser til at dagens reindrift i stor grad er basert på kjøttproduksjon. Dette er den viktigste inntektskilden i næringen. For å sikre god lønnsomhet i driften, er det derfor avgjørende å ha en høyest mulig kjøttproduksjon. I mange distrikter har utøverne gjort tilpasninger i driften nettopp for å høyne kjøttproduksjonen til et nivå som maksimerer inntekter. I andre distrikter er situasjonen en annen. Ser man på utviklingen gjennom 2000-tallet, ser man at antall slakt har økt med 54 pst. fra 2003 til 2015. Gjennomsnittlige slakteveker har i samme periode blitt redusert fra 26,4 kilo til 21,5 kilo. Den gjennomsnittlige slaktevekten påvirkes også av hvor stor andel kalveslaktet utgjør. Andel kalveslakt var 58 pst. i 2003 og 79 pst. i 2015.

Økningen i andel kalveslakt er positivt. Imidlertid påpeker Statens forhandlingsutvalg at den reintallsøkningen som fant sted i Vest-Finnmark og i vestre deler i Øst-Finnmark har gått utover, dyrevelferd, slakteveker og kjøttkvaliteten. Selv om det har blitt færre siidaandeler i Finnmark, er det flere personer tilknyttet siidaandelene enn tidligere i disse områdene. Det legges til grunn at dette har hatt en innvirkning på en økning av reintallet og det svake økonomiske resultatet i disse områdene.

4. SLAKTING

Nytt klassifiseringssystem ble innført fra og med slaktesesongen 2015/2016. Tilnærmet samtlige av slakteriene har nå klassifiserer som klassifiserer reinen etter et felles system for hele Norge. Dagens slakting blir rapportert inn til Anemalia som fortløpende har en kontroll av den klassifiseringen som finner sted hos det enkelte slakteriet.

Det nye systemet premierer ikke vekt, men kvalitet knyttet til kjøttfylde. Gjennom det nye systemet har næring og forvaltning fått et verktøy som tidligere ikke har vært tilgjengelig for reindriftnæringen. Næringen gis en forutsigbarhet og motiveres til levering av rein av god kvalitet. God kvalitet gir god pris. Forvaltningen har på sin side nå mulighet til løpende oversikt over utviklingen i det enkelte distrikt.

I henhold til innrapporterte tall fra slakteriene er det slaktet om lag 74.600 rein i kalenderåret 2015, herunder om lag 60.800 rein høsten 2015 ved de registrerte slakteriene. Det er enkelte mindre slakterier som ennå ikke har rapportert. På bakgrunn av nevnte forhold, kan vi anta et totalt slakteuttak ved listeførte slakterier på 77.000 rein. Dette er en forholdsvis stor økning i forhold til 2014 (63.100 dyr for kalenderåret og 55.100 dyr for høsten). Utover slakt ved listeførte slakterier, kommer slakting etter animaliehygieneforskriften (privat slakting for lokal omsetning) og slakting i Finland. Statens forhandlingsutvalg er ennå ikke kjent med omfanget av denne slaktingen.

Slaktedata for 2015 tilsier en gjennomsnittlig slaktevekt på henholdsvis 19,2 kg for kalv og 32,8 kg for voksne dyr, og en kalveandel på 78 pst. Kalveandelen for høsten 2015 var på hele 84,6 pst.

5. ØKT SLAKTEUTAK – KONSEKVENSER FOR REINDRIFSAVTALEN 2015/2016

Grunnlaget for beregning av tilskudd til siidaandeler og tamreinlag for driftsåret 2015/16 er slakteuttak og omsetning i kalenderåret 2015 (driftstilskudd, produksjonspremie, ektefelle-/samboertillegg), samt høst- og vinterslakt i driftsåret 2015/16 (kalveslaktetilskudd).

Reindrifftsavtalens økonomiske ramme er ikke gitt som en overslagsbevilgning. Dette innebærer at dersom avsatt ramme på enkeltposter blir overskredet, må overskridelsen finne sin inndekning innenfor gitt ramme.

Foreløpige beregninger tilsier et overforbruk i størrelsen 9-10 mill. kroner over de kostnadssenkende og direkte tilskuddene. Hovedårsaken til dette overforbruket skyldes en betydelig økning av slakteuttaket sammenlignet med de siste årene. I tillegg har overforbruket også sammenheng med at slakterienes bruttopris til reineier har økt betydelig. Bruttoprisen er prisen for skrott + slaktekostnadene. I mange tilfeller er også fraktkostnadene en del av bruttoprisen. Det påpekes at bruttoprisen som mange reineiere fører opp i sin næringsoppgave danner grunnlaget for beregningen av produksjonspremien. Dette er en praksis som har utviklet seg over år, og er ikke i samsvar med forskriften.

I henhold til Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag, skal produksjonspremien beregnes av avgiftspliktig salg av kjøtt og andre avgiftspliktige næringsinntekter fra rein tilhørende alle reineiere i siidaandelen. Slakte- og fraktkostnader skal ikke beregnes og inngå i grunnlaget.

Staten forhandlingsutvalg foreslår å dekke inn beregnet overforbruk ved at produksjonspremien beregnes ut fra nettoprisen i 2016. Det vil si prisen for slakteskrotten. En slik praktisering vil være i samsvar med forskriften. Til grunn for dette forslaget har Statens forhandlingsutvalg også vektlagt at dette vil være mest rettferdig da differansen mellom netto og bruttopris varierer i vesentlig grad mellom slakteriene, og at enkelte slakterier ikke opererer med en bruttopris.

6. OMPRIORITERINGER I REINDRIFSAVTALEN 2015/2016

6.1 Utestenging fra vinterbeiter i Sverige

Statens forhandlingsutvalg orienterer om at finansiering av tiltak for distrikt som er forhindret fra å bruke vinterbeiter i Sverige på grunn av at Norsk-svensk reinbeitekonvensjon ikke er på plass, vil løses på utsiden av Reindrifftsavtalen. For å sikre driftsgrunnlaget for disse distriktene også vinteren 2015/2016, vil det bli omdisponert inntil 2,3 mill. kroner til fôring og andre nødvendige tiltak fra kapittel 1142 post 71 til kapittel 1151 post 51 i 2016.

Etter innspill fra Fylkesmannen i Nordland ble det ved forhandlingene om reindrifftsavtalen 2015/2016 avtalt at retningslinjene for manglende konvensjonsbeiter

endres slik at det åpnes for økonomisk støtte til reinbeitedistrikter for å påskynde utskillinger mellom norsk og svensk rein. Denne muligheten er ennå ikke benyttet. Reineiere i Nordland har meldt at det er behov for bedre kontroll av svensk rein i områder utenfor fastsatte beitetider og/eller i områder som ikke er åpen for svensk reinbeite. På denne bakgrunn foreslår Statens forhandlingsutvalg at det av kontrollhensyn åpnes for å gi støtte til bruk av helikopter, og at Fylkesmannen skal kunne drive ut svensk rein fra områder de ikke har adgang til å benytte.

Dagens ordning er begrenset til å gjelde for inntil 5 siidaandeler per distrikt. Statens forhandlingsutvalg foreslår at RUF styret vurderer å endre retningslinjene slik at alle berørte siidaandeler i distriktet kan motta tilskudd for manglende/reduerte konvensjonsbeiter.

6.2 Bruk av mindreforbruket fra 2015

Regnskapstall for 2015 viser et mindreforbruk per 1. januar 2015 på vel 3,7 mill. kroner over post 75, og 1,4 mill. kroner over post 79.

1151.75 - Direkte tilskudd	Bevilgning 2015	Forbruk per 18.12.15	Anslag forbruk 2015	Anslag saldo per 31.12.15
Overført fra 2014	8 762 000			8 762 000
Overført til kap. 1151 post 51*	-8 700 000			-8 700 000
Driftstilskudd**	0	24 250	24 250	-24 250
Distriktstilskudd***	10 300 000	10 682 499	11 127 499	-827 499
Produksjonspremie	32 700 000	32 099 585	32 131 924	568 076
Kalveslaktetilskudd	17 800 000	15 875 216	15 880 939	1 919 061
Særskilt driftstilskudd til ungdom	1 300 000	1 098 750	1 098 750	201 250
Etableringstilskudd	2 200 000	1 702 750	1 702 750	497 250
Ektefelle-/samboertilskudd	1 800 000	1 612 000	1 612 000	188 000
Frakttilskudd	3 000 000	1 743 050	1 843 050	1 156 950
Sum	69 162 000	64 838 100	65 421 162	3 740 838

*Jf. Prop. 68 S (2014-2015).

**Klagesaker fra 2014.

**Inkl. særskilt tilskudd til Trollheimen.

1151.79 - Velferdsordninger	Bevilgning 2015	Forbruk per 18.12.15	Anslag forbruk 2015	Anslag saldo per 31.12.15
Overført fra 2014	1 436 000			1 436 000
Overført til kap. 1151 post 51*	-1 400 000			-1 400 000
Tidligpensjon	1 000 000	841 666	841 666	158 334
Avløsning ved svangerskap/fødsel	1 000 000	720 000	720 000	280 000
Tilskudd til sykepengeordningen	600 000	600 000	600 000	0
Sum	2 636 000	2 161 666	2 161 666	474 334

*Jf. Prop. 68 S (2014-2015).

Under forutsetning om at mindreforbruket blir godkjent overført til 2016, samt at mindreforbruket blir godkjent ompostert fra post 79 og post 75, ønsker Statens forhandlingsutvalg å bruke mindreforbruket til å dekke opp beregnet overforbruk i 2016.

7. VIDEREFØRING AV PROSJEKTER AVTALT UNDER FORHANDLINGENE OM REINDRIFSAVTALEN 2015/2016

I forbindelse med tidligere mindreforbruk over kapittel 1151 post 75 *Direkte og kostandssenkende tilskudd* er det det avtalt gjennomført en rekke prosjekter. Enkelte av disse prosjektene er ikke sluttført, men videreføres i avtaleåret 2016/2017. Under oppstartsmøtet 9. desember ble det gitt en statusrapport for de enkelte prosjektene. I dette kapittelet fremmer Statens forhandlingsutvalg forslag til enkelte justeringer av prosjektene. Dette gjelder både innretning og økonomisk ramme.

7.1 Videreutvikling av reindriftens arealbrukskart

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2014/2015 ble avtalepartene enige om å få gjennomført et pilotprosjekt knyttet til utvikling av reindriftens arealbrukskart. Hensikten var å få etablert kart som synliggjør og gir en samlet oversikt over gjennomførte utbyggingstiltak innenfor det enkelte distrikts grenser.

Konkret skulle pilotprosjektet gjennomføres i to faser. Første fase innebar en kartlegging av svenske samebyers arealbrukskart, samt en vurdering om det foreligger mulighet til å utvikle dagens arealbrukskart til også å gi en oversikt over gjennomførte utbyggingstiltak innenfor det enkelte distrikts areal. På bakgrunn av rapporten fra forprosjektet, skulle partene bli enige om man skulle gå videre med fase to som innebar en utarbeidelse av inngrepskart for to reinbeitedistrikt.

Landbruksdirektoratet fikk ansvaret for gjennomføring av pilotprosjektet. I den grad direktoratet fant det hensiktsmessig, skulle direktoratet benytte Norsk Institutt for skog og landskap som strategisk samarbeidspartner i gjennomføringen av pilotprosjektet (nå NIBIO). NRL skulle involveres i arbeidet.

Landbruksdirektoratet valgte å bruke NIBIO ved gjennomføringen av pilotprosjektet.

Avtalepartene ble ved forhandlingene om reindriftsavtalen 2015/2016 enige om å gå videre med utvikling av reindriftens arealbrukskart. I den forbindelse understreket avtalepartene at de ser det som viktig at reindriftens arealbrukskart utvikles til å bli helhetlige og dynamiske kart til bruk for reindriftsnæringen, offentlig forvaltning, planmyndigheter og utbyggere. Videre at det er et mål at kartene skal danne grunnlag for innsyn i reindriftens arealbruk, og være et sentralt saksbehandlingsverktøy i analyser og tematiske framstillinger i saker hvor reindriften blir berørt.

Avtalepartene ble enige om en rekke delprosjekter i utviklingen av reindriftens arealbrukskart. Status og videre framdrift for det enkelte delprosjektet ble det orientert om under oppstartsmøtet 9. desember 2015.

Ett av disse delprosjektene var gjennomføringen av et prosjekt for gjennomgang av reindriftens gjerder og anlegg. Landbruksdirektoratet skulle, i samarbeid med Kartverket, vurdere mulighetene for en systematisk og helhetlig gjennomgang av reindriftens gjerder og anlegg.

Under oppstartsmøtet 9. desember sluttet avtalepartene seg til direktoratets forslag om å gjennomføre et pilotprosjekt i Nordland og Troms, da man der kan trekke erfaringer på ulike kartleggingsarbeider som er gjennomført. På den måten kan man, som grunnlag for en fullskala gjennomgang av reindriftens gjerder og anlegg i kommende år, skaffe seg erfaring med valg av hensiktsmessige løsninger og kostnader knyttet til disse.

Landbruksdirektoratet er forsinket i forhold til fastsatt framdriftsplan, men vil starte opp prosjektet i løpet av 2016. Landbruksdirektoratet vil i forbindelse med forskriftsmøtet i mai/juni avggi en statusrapport og videre framdrift av prosjektet.

Kostnadene til utvikling av reindriftens arealbrukskart gjennomføres innenfor avsatt ramme på 2,5 mill. kroner.

7.2 Forprosjekt knyttet til metoder for telling av rein

Under forhandlingene om reindriftsavtalen for 2014/2015 ble avtalepartene enige om å oppnevne en arbeidsgruppe som fikk ansvaret for å gjennomføre et forprosjekt for å avdekke utfordringer med dagens tellinger. Videre skulle gruppen utrede hvilke muligheter som foreligger i alternative tellemetoder, herunder dronetellinger og individmerking av rein. I tillegg skulle arbeidsgruppen foreslå eventuelle justeringer som bidrar til mer effektive tellinger.

Gruppen oversendte avtalepartene sin rapport 4. desember 2015. Rapporten ble gjennomgått under oppstartsmøtet 9. desember 2015.

Gjennom arbeidet i gruppen ble man enige om å dele arbeidet i to faser. Først ble dagens ordning utredet. På bakgrunn av denne utredningen har gruppen i egen rapport fremmet forslag til endringer på kort sikt.

Følgende endringer er foreslått:

- Det åpnes for tellinger i perioden fra brunst og helt fram til mars.
- Distriktene/siidaene gis en frist til 1. mars for å fremstille flokken for offentlig kontrollerte tellinger.
- Innføres tvangsmulkt ved nekting av telling.
- Rasjonalisert telling ved å innføre indikatorer for når det skal telles.
- Innføres obligatorisk etterkontroll.
- Telleresultatet gjøres offentlig for alle siidaandeler i et distrikt/siida.

Gruppen er i gang med andre del som består i å utrede alternative nye tellemetodikker. I dette arbeidet bruker gruppen erfaringer med, og kunnskap fra ulike forsknings- og utviklingsmiljøer, samt reindriftsutøvere/distrikt som i dag prøver ut ulike teknologiske løsninger både for å følge enkeltdyr og for å følge hele flokker. Hensikten er å finne effektive, sikre og ressursbesparende metoder som også sikrer gode oversikter over reintallet. Gruppen vil avlevere rapport på den andre delen innen 1. september 2016.

Det foreslås at gruppen i forbindelse med forskriftsmøtet i mai/juni avgir en statusrapport og videre framdrift av andre del av prosjektet.

Arbeidet i tellegruppen gjennomføres innenfor avsatt bevilgning på 0,7 mill. kroner.

7.3 Tiltak for internkontroll og selvstyre

Reindriftsloven av 2007 skal gi grunnlag for en hensiktsmessig indre organisering og forvaltning av reindriften. Videre skal reindriftnæringen etter loven, gjennom internt selvstyre, selv spille en aktiv rolle og ha ansvar for at reindriften er bærekraftig. Reindriftnæringen står overfor store utfordringer fremover i tid for å sikre en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift. En videreutvikling av lokalt styre vil være viktig for å nå gitte reindriftpolitiske mål.

I forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2015/2016 ble det avtalt å igangsette et prosjekt for å styrke reindriftnæringens evne til selvstyre og internkontroll. Det er oppnevnt en arbeidsgruppe som ledes av Landbruksdirektoratet. Videre er det utarbeidet et mandat og en framdriftsplan for arbeidet. Arbeidet i arbeidsgruppen følger fastsatt framdriftsplan.

Landbruksdirektoratet orienterte om status for prosjektet under oppstartsmøtet 9. desember 2015. Det foreslås at gruppen i forbindelse med forskriftsmøtet i mai/juni avgir en statusrapport og videre framdrift av prosjektet.

Over reindriftsavtalen er det avsatt 1,0 mill. kroner til tiltak for internkontroll og selvstyre.

7.4 Prosjekt – Fjerning av gammelt gjerdemateriell og ulovlige gjerder

I forbindelse med forhandlingene om reindrifftsavtalen 2015/2016 ble avtalepartene enige om at det iverksettes et prosjekt som har som formål å få fjernet gammelt gjerdemateriell. Det ble avtalt at ordningen skal være tidsbegrenset og at den gjelder ut avtaleåret 2015/2016. Ordningen er gjeldende for Troms og Nordland reinbeiteområder.

Det ble bevilget 1,8 mill. kroner til prosjektet. Statens forhandlingsutvalg foreslår å utvide ordningen med et nytt reinbeiteområde, og at man i løpet av forhandlingene blir enige om hvilket område som nå skal prioriteres. Et eventuelt mindreforbruk til etablert ordning for Troms og Nordland foreslås overført til bruk i det området som avtalepartene velger å prioritere. Det vises til punkt 9.4.14 for nærmere omtale.

8. REINDRIFTSFRADRAGET

Fra og med skatteåret 2003 er det innført et fradrag i alminnelig inntekt for skattytere med positiv næringsinntekt fra reindriften. Hensikten med innføringen er å legge til rette for økt produksjon og verdiskaping i næringen.

For 2015 utgjør fradraget inntil 63.500 kroner pluss 38 pst. av inntekt i reindriftsnæring som overstiger 63.500 kroner, opp til et maksimalt fradrag på 166.400 kroner pr. skattyter. Dette innebærer at næringsinntekt mellom 0 og 63.500 kroner gir reindrifftsfradrag lik inntekten. Dersom næringsinntekten er mellom 63.500 kroner og 334.289 kroner, er fradraget 63.500 kroner pluss 38 pst. av næringsinntekt over 63.500 kroner. Når næringsinntekten er 334.290 kroner eller høyere, får man maksimalt fradrag på 166.400 kroner.

9. STATENS TILBUD TIL REINDRIFTSAVTALEN 2016/2017

9.1 Innledning

I dette kapitlet gis det innledningsvis en omtale av Statens satsingsområder for Reindrifftsavtalen 2016/2017. Deretter følger Statens tilbud som er bygd opp tilsvarende som for de siste års reindrifftsavtaler. De ordninger som er gjeldende gjennom Reindrifftsavtalen 2015/2016, og som ikke omtales i dette kapitlet, foreslås videreført uten endringer. Når det gjelder de avsetninger som foreslås til de enkelte ordninger, er disse i hovedsak basert på Landbruksdirektoratet anslag, samt vurderinger av markeds- og slaktesituasjonen. Dette kan innebære at avsetningene til enkelte av de direkte tilskuddsordningene kan være justerte selv om det ikke foreslås endringer i satsene for det aktuelle tilskuddet. I kapittel 9.8 gis en oppsummering av forslaget til fordeling av den økonomiske rammen.

9.2 Satsingsområder for Reindrifftsavtalen 2016/2017

Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. Landbruks- og matdepartementet ser det som sentralt at reindrifftsavtalen dreies mot og forsterker de ordningene som fører

til høyere slaktevolum, og dermed i større grad bidrar til ei økologisk og økonomisk bærekraftig reindriftsnæring. Ei økologisk og økonomisk bærekraftig næring vil, etter departementets vurdering, også være selve grunnlaget og forutsetningen for ei kulturell bærekraftig næring og ivaretagelse av reindriften som en familiebasert næring.

På bakgrunn av de nevnte forhold ønsker statens forhandlingsutvalg å videreføre og styrke arbeidet med å utvikle reindriftsnæringen som en rasjonell, markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. I samsvar med regjeringsplattformen prioriteres tiltak som bygger opp om økologisk bærekraft. Ved inngåelsen av de to siste reindrifftsavtalene er det gjennomført en rekke forenklingstiltak. I tillegg er det gjennomført tiltak for å styrke og utvikle siidaandelsleders stilling, og derigjennom lagt til rette for de reindrifftsutøverne som har reindrift som hovedvirksomhet. I forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2016/2017 ser staten det som sentralt å fortsatt ha oppmerksomhet på disse områdene.

Rett i etterkant av prosessen med tilpassing av reintall, ser staten det som viktig å opprettholde hovedlinjene i dagens tilskuddssystem hvor de direkte tilskuddene er knyttet til verdien av det som produseres, og prioritere de produksjonsrettede tilskuddene. Dette vil bidra til å skape stabilitet og forutsigbarhet om ordningene over reindrifftsavtalen. I tillegg vil en videreføring støtte opp om de reindrifftsutøverne som har fulgt opp gitte reduksjonsvedtak. I den forbindelse understrekes at siidaandeler som ikke følger fastsatte reduksjonskrav eller som bidrar til at siidaens totale reintall øker, ikke vil være tilskuddsberettiget.

Det er nødvendig at reindrifftsavtalen stimulerer og legger til rette for økt verdiskaping og omsetning av reinkjøtt. Videre vil det være sentralt at reindrifftsavtalen også stimulerer til tilleggsnæringer i tilknytning til reindriften gjennom Utviklingsprogrammet, og at det blir gjennomført markedsføring av reinsdyrkjøtt. Det legges opp til at Reindrifftsavtalen 2016/2017 skal bidra til dette.

Høsten 2015 ble det innført et nytt rapporterings- og klassifiseringssystem for reinsdyrkjøtt. Nytt klassifiseringssystem premierer levering av slakterein med god kjøttfylde. Dette stimulerer reieierne til å øke inntjeningen av den enkelte rein. Allerede høsten 2015 har man sett positive effekter av nytt klassifiseringssystem ved økt slakting av kalv og økt bevisstgjøring omkring levering av rein med god kjøttfylde. Fram mot forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2017/2018 foreslår Statens forhandlingsutvalg å gjennomføre en utredning for å få vurdert endringer i dagens tilskuddsordninger som knytter sammen de direkte tilskuddene og nytt klassifiseringssystem. Det foreslås at NIBIO gis oppdrag med å foreta utredningen, og at det etableres en referansegruppe med medlemmer fra avtalepartene. Det foreslås en avsetning på inntil 400.000 kroner til gjennomføring av utredningen.

9.3 Bevilgning over statsbudsjettet 2017

9.3.1 Bevilgningsramme

Statens forhandlingsutvalg foreslår en økonomisk ramme for Reindrifftsavtalen 2016/2017 på 111,5 mill. kroner. Dette er en reduksjon på 1,5 mill. kroner i forhold til gjeldende avtale.

Statens forhandlingsutvalg påpeker at den økonomiske rammen også må sees i sammenheng med det etablerte reindrifftsfradraget.

9.3.2 Priser

Det fastsettes ikke målpris for reinkjøtt i slaktesesongen 2016/2017.

I en situasjon hvor Landbruksdirektoratet vurderer å åpne for import med redusert tollsats, forutsetter Landbruks- og matdepartementet at direktoratet tar kontakt med departementet.

9.4 Utviklings- og investeringstiltak (RUF)

9.4.1 Økonomisk ramme

Statens forhandlingsutvalg foreslår at bevilgningen til Reindrifftsens utviklingsfond for Reindrifftsavtalen 2016/2017 settes til 31,1 mill. kroner mot 35,6 mill. kroner i Reindrifftsavtalen 2015/2016. Ut fra fondets økonomiske situasjon, settes tildelingsrammen til RUF lik bevilgningsrammen.

9.4.2 Kapittel 1151 post 51 – Reindrifftsens utviklingsfond

Fondets regnskap for 2015 er gjort opp med et overskudd på 9,3 mill. kr. Inntektssiden består av bevilgningen over reindrifftsavtalen for 2014/2015 på 33,7 mill. kroner, en overføring fra kapittel 1147 post 71 på 2,1 mill. kroner for å dekke tiltak for distrikter som er utestengt fra vinterbeiter i Sverige og overføringer fra kapittel 1151 post 75 (8,7 mill. kroner) og kapittel 1151 post 79 (1,4 mill. kroner) på til sammen 10,1 mill. kroner for å dekke ulike tiltak som skal bidra til å nå gitte reindrifftspolitiske mål. På inntektssiden inngår også tilbakebetaling av lån på til sammen 0,2 mill. kroner, renteinntekter på 0,7 mill. kroner og innbetalte prammeavgifter på 0,1 mill. kroner.

Kostnadssiden gjelder utbetalinger av vedtatte tildelinger fra 2015 og tidligere år, samt administrasjon av RUF-styret og Økonomisk utvalg.

Når det gjelder prognosen for 2016, understreker Statens forhandlingsutvalg at den er usikker ettersom man på nåværende tidspunkt ikke vet hvor store overføringene og utbetalingene vil bli. Det forventes imidlertid at overføringene vil bli vesentlig lavere enn i 2015, som følge av at mindreforbruket på kapittel 1151 post 75 fra 2015 er betydelig redusert sammenlignet med tidligere år. Som følge av at overføringene ser ut til å bli mindre enn i 2015, forventes det at også utbetalingene vil gå noe ned fra 2015 til 2016.

Resultat	2013	2014	2015	2016*
Tilført bevilgning over reindriftsavtalen	34 100 000	33 100 000	33 700 000	35 600 000
Overføringer	18 600 000	8 900 000	12 200 000	2 100 000
Tilbakebetaling lån	118 042	291 138	216 028	210 000
Renteinntekter	645 637	879 000	729 521	730 000
Tilbakebetaling kvinnerettede midler	0	42 916	0	0
Innbetalt prammeavgift	0	1 083 435	117 905	200 000
Sum tilførsel av midler	53 463 679	44 296 489	46 963 454	38 840 000
Utbetalinger	27 502 075	27 707 664	36 637 842	30 000 000
Andre kostnader (adm styrer/utvalg)	794 600	264 224	1 012 738	800 000
Sum utbetalinger	28 296 675	27 971 888	37 650 580	30 800 000
Resultat	25 167 004	16 324 601	9 312 873	8 040 000

*Prognose for 2016.

Fondets balanse er vist i tabellen under. Eiendelssiden består av beholdningen i Norges bank. Dette gir en egenkapital på 80,0 mill. kr per 31.12.15. Når det gjelder prognosen for 2016, påpekes det også her at den er usikker som følge av at man på nåværende tidspunkt ikke vet hvor store overføringene og utbetalingene vil bli.

Balanse	2013	2014	2015	2016*
Innestående i Norges Bank per 31.12.	54 407 465	70 719 001	80 031 348	88 000 000
Sum eiendeler	54 407 465	70 719 001	80 031 348	88 000 000
Gjeld	13 591	526	0	0
Egenkapital	54 393 874	70 718 475	80 031 348	88 000 000
Sum gjeld og egenkapital	54 407 465	70 719 001	80 031 348	88 000 000

*Prognose for 2016.

Fondets ansvar per 31.12.15 utgjorde 56,8 mill. kroner. Med ansvar menes vedtatte, men ikke utbetalte tildelinger fra 2015 og tidligere år, påplussset eventuelle innbetalinger¹, fratrukket tilbakeførte tildelinger. Til sammenligning utgjorde fondets ansvar 57,7 mill. kroner per 31.12.14. Ansaret inngår ikke i fondets balanse. Årsaken til dette er at vedtatte tildelinger utgiftsføres i sin helhet ved utbetaling (kontantprinsippet). Det påpekes likevel at både resultat og balanse bør ses i sammenheng med fondets ansvar.

Utestående lån per 31.12.15 utgjorde 2,1 mill. kroner og utestående fordringer (krav om tilbakebetaling av midler til kvinnerettet tiltak) per 31.12.15 utgjorde 0,1 mill. kroner. Utestående lån og utestående fordringer inngår ikke i balansen. Årsaken til dette er at lånene utgiftsføres i sin helhet ved utbetaling og at utestående fordringer inntektsføres i sin helhet ved tilbakebetaling (kontantprinsippet).

¹ 2015: Innbetalt prammeavgift (0,1 mill. kr).

9.4.3 Kvinnerettede tiltak

Arbeidet med likestilling i reindriften krever innsats fra flere aktører. Dette gjelder både fra det offentlige ved utforming av virkemidler, fra næringen selv og ikke minst gjennom næringsorganisasjonen.

NRL har utarbeidet en strategi for likestilling i reindriften med konkrete oppfølgingspunkter. Framover vil det være av sentral betydning at NRL arbeider aktivt og målrettet med strategien, samt at NRL foretar en prioritering av de ulike tiltakene. Særlig trekkes frem viktigheten av at NRL legger til rette for økt kvinneandel i egen organisasjon. Dette gjelder både i NRLs styre og i lokallagene. Statens forhandlingsutvalg ber om tilbakemelding i løpet av forhandlingene på status i NRLs arbeid med å følge opp egen strategi for likestilling i reindriften.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det ikke øremerkes særskilte midler til kvinnerettede tiltak i Reindriftsavtalen 2016/2017, men understreker at dette ikke utelukker reindriftskvinnene fra å søke RUF om prosjektmidler, eller at NRL som organisasjon søker om midler til utviklingsprosjekter.

Ved forhandlingene om Reindriftsavtalen 2015/2016 ble avtalepartene enige om at det foreligger behov for mer informasjon om hvilke ordninger over reindriftsavtalen som gjelder for reindriftskvinnene. For å legge til rette for økt informasjon ble det avtalt at Landbruksdirektoratet følger opp slik at reindriftskvinnene blir informert på egnet måte.

Landbruksdirektoratet har fulgt opp ved at strategien, retningslinjene og nytt søknadskjema for kvinnemidler ble lagt ut på Landbruksdirektoratets nettsider høsten 2015. Det er også informert om ordningen i henvendelser fra reindriftskvinner.

9.4.4 Forskning og utvikling

Det ble ikke øremerket midler til forskning og veiledning i 2015.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det ikke øremerkes særskilte midler til forskning og veiledning i 2016.

I sitt krav viser NRL til at det er betydelig forskning som er gjennomført på reindriftsområdet. Videre at det er viktig at dette arbeidet kommer reindriften til nytte. I den forbindelse foreslår NRL at det opprettes en kunnskapsbase for den forskning som er finansiert over RUF.

Statens forhandlingsutvalg støtter NRL i forslaget om at forskningsresultater finansiert over RUF i større grad blir gjort kjent for reindriften. Landbruksdirektoratet vil i forbindelse med forskningsmøtet i mai/juni orientere om mulighetene for og hvordan en eventuell kan gjøre forskningsmateriale mer tilgjengelig for reindriftsutøverne.

9.4.5 Konfliktforebyggende tiltak

Statens forhandlingsutvalg foreslår en bevilgning på 1,45 mill. kroner til konfliktforebyggende tiltak, herunder inntil 50.000 kroner til administrering av ordningen ved Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Statens forhandlingsutvalg påpeker viktigheten av at Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foretar en prioritering av innkomne søknader. Maksimal støttesats er 80 pst. Statens forhandlingsutvalg foreslår å følge opp anmodning fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag om at tilskuddssatsen kan differensieres ut etter tiltakets omfang og forventet effekt.

9.4.6 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert – vekst og utvikling

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2014/2015, ble avtalepartene enige om å samordne Reinprogrammet med Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat (Endret navn til Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert – vekst og utvikling). Bakgrunnen for sammenslåingen var at partene vurderte det slik at begge programmene har tilnærmet lik innretning, kundene har de samme utfordringene og at reinkjøttbedriftene har en del å hente på en tettere samordning av programmene. Videre var en samordning også en oppfølging av regjeringens målsetting om en forenkling av landbruksbyråkratiet og virkemiddelapparatet.

Ved en sammenslåing satte avtalepartene som en forutsetning at reindriften gis representasjon i styringsgruppen for Utviklingsprogrammet. Videre at Innovasjon Norge fortsatt utøver en aktiv innsats og tilrettelegging overfor programmets reinkjøttkunder, og har stor oppmerksomhet på å få fram de muligheter som finnes i programmet og Innovasjon Norge for øvrig.

Styringsgruppen for Reinprogrammet behandlet sin sluttrapport under sitt siste møte 27. november 2014. I sluttrapporten påpekte styringsgruppen at det var to sentrale formål med rapporten. Det ene var å gi en status- og sluttrapport når Reinprogrammet ble avviklet. Det andre formålet var å gi innspill til styringsgruppen og administrasjonen av det nye programmet, innspill som styringsgruppen for Reinprogrammet mener er viktig for både å ivareta og utvikle Reinprogrammets eksisterende og potensielle kunder. I tillegg ble det forutsatt at erfaringene som fremkommer i rapporten og innspillene fra styringsgruppen vil være sentrale momenter i arbeidet med å utvikle nytt programnotat, og i utviklingen av styringen og administrasjonen av det nye programmet.

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2016/2016 sluttet avtalepartene seg til styringsgruppens anbefalinger, og forutsatte at styringsgruppen og administrasjonen for Utviklingsprogrammet følger opp og ivaretar gitte anbefalinger. Avtalepartene sluttet seg også til styringsgruppens anbefalinger om at reindrifftsavtalens økonomiske andel blir øremerket i det nye programmet. Dette gjaldt også gjenstående bevilgning på Reinprogrammet.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre dagens satsingsområder, og forutsetter at avtalepartenes føringer følges opp av styringsgruppen og administrasjonen for Utviklingsprogrammet.

Det foreligger et betydelig mindreforbruk av øremerket andel til reindriften over Utviklingsprogrammet. Med bakgrunn i dette mindreforbruket finner Statens forhandlingsutvalg det forsvarlig å redusere rammen over Reindriftsavtalen 2016/2017 fra 8,2 mill. kroner til 5,5 mill. kroner inkludert administreringen av programmet.

9.4.7 Fagbrevordningen

Avtalepartene har tidligere vært enige om at fagbrevordningen bør fases ut av reindriftsavtalen, og at det skal gis tilbakemelding til Opplæringskontoret om at kontoret arbeider med dette som siktemål, og søker andre finansieringskilder.

Statens forhandlingsutvalg registrerer at Opplæringskontoret siden våren 2010 ikke har funnet andre finansieringskilder. Slik som tidligere kommunisert medfører manglende finansiering en avvikling av ordningen. På bakgrunn av nevnte forhold foreslår Statens forhandlingsutvalg en gradvis avvikling av ordningen. Dette innebærer at det ikke gis støtte til nye lærlinger.

Når det gjelder Reindriftsavtalen 2016/2017, foreslår Statens forhandlingsutvalg en bevilgning på 1,0 mill. kroner. Bevilgningen skal dekke lønn til lærlinger, forsikringer, reiser samt drift av opplæringskontoret.

9.4.8 Markedstiltak

I forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2010/2011 ble avtalepartene enige om å etablere et eget Markedsutvalg for reinkjøtt. Hovedoppgaven for Markedsutvalget er å sikre norsk reinkjøtt positiv oppmerksomhet og kjøpsutløsende adferd hos sluttbruker. I tillegg skal Markedsutvalget ta på seg formidling av markedsrelevante problemstillinger til andre aktører. Markedsutvalget benytter Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) som strategisk samarbeidspartner til gjennomføring av valgte markedsaktiviteter.

Etter Statens forhandlingsutvalgs vurdering, er generisk markedsføring av reinkjøtt viktig da dette kan bidra til at markedsføringen når fram til flere forbrukere. Imidlertid forutsettes det at reinkjøttbedriftene har tilstrekkelig med varer når det gjennomføres kampanjer.

Fremover kan ikke aktørene basere seg kun på midler over reindriftsavtalen til denne typen markedsføring. Med bakgrunn i at det ikke er omsetningsavgift på reinkjøtt, må bedriftene selv bidra med midler til merkenøytral markedsføring. Utover den merkenøytrale markedsføringen vil det være sentralt at den enkelte bedrift tar større ansvar for å øke sin markedskompetanse og markedsføring av egne produkter.

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2015 ble avtalepartene enige om å gjennomføre et prosjekt for å få avklart hvordan bedriftene kan nyttiggjøre seg profilen "Rein-helten på vidda", herunder muligheten for at bedriftene betaler for bruken av den visuelle profilen og derigjennom bidrar til å finansiere den merkenøytrale markedsføringen. Landbruksdirektoratet har ansvaret for gjennomføringen av prosjektet. Innen 4. februar skal direktoratet ha utarbeidet en rapport som bl.a. gir en avklaringer av krav til og bruk av merket og betalingsvilje for merkeavgift/ vilje til å betale for generisk markedsføring. Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at Markedsutvalget behandler rapporten og gir sine anbefalinger om videre arbeid med prosjektet til avtalepartene. Videre at denne saken tas opp til drøftelse under den andre forhandlingsrunden den 9. og 10. februar.

Markedsutvalget har i samarbeid med Utviklingsprogrammet gjennomført et seminar for reinkjøttbedriftene. Nytt seminar er planlagt den 7. og 8. mars. Statens forhandlingsutvalg foreslår at samarbeidet med Utviklingsprogrammet om et bransjetreff videreføres i 2017.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at Markedsutvalgets aktiviteter for Reindrifftsavtalen 2016/2017 tilpasses innenfor en ramme på 3,0 mill. kroner pluss overført beløp fra 2015.

9.4.9 Reintransport/pramming

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2014/2015, ble avtalepartene enige om å etablere en arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å gå gjennom ordningen med pramming av rein. Dette hadde sin bakgrunn i at kostnadene til pramming av rein har økt betydelig de senere årene, og at avtalepartene er enige om at pramming på sikt bør fases ut av reindrifftsavtalen. Arbeidsgruppen skulle bl.a. vurdere det framtidige behovet for pramming av rein, og andre mulige flyttemetoder.

Arbeidsgruppen har i sin foreløpige rapport foreslått at ordningen med pramming av rein på våren opprettholdes som i dag. Når det gjelder prammingen på høsten, foreslås det at gjeldende seilingsplan avkortes.

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2015/2016 ble avtalepartene enige om at det ved utlysning av fremtidige anbud legges inn en justering av seilingsplanen i samsvar med prammegruppas forslag.

Landbruksdirektoratet har nylig gjennomført en anbudskonkurranse for pramming av rein. I utlysningen lå det inne at antall prammedøgn reduseres fra 50 til 24. På bakgrunn av de nevnte forhold, foreslår Statens forhandlingsutvalg en bevilgning på 3,2 mill. kroner for Reindrifftsavtalen 2016/2017. Dette er en reduksjon på 2,1 mill. kroner i forhold til Reindrifftsavtalen 2015/2016.

9.4.10 Reindrifftsanlegg

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre satser for tilskudd til anlegg. Videre foreslås en videreføring av gitte vilkår om at det ikke skal gis tilskudd til anlegg til

siidaandeler som ikke oppfyller de generelle vilkårene i *Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag*, samt for reinbeitedistrikt som ikke oppfyller de generelle vilkårene i *Forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikt og tamreinlag*. Det foreslås ingen øremerkinger verken til enkelttiltak eller til en avsetning til dette formålet i Reindrifftsavtalen 2016/2017.

9.4.11 Protect Sápmi

Ved forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2014/2015 ble avtalepartene enige om at det ikke er riktig at en finansiell støtte til Protect Sápmi belastes reindrifftsavtalen, og at en finansiell støtte til denne organisasjonen må følges opp utenfor avtalen.

Statens forhandlingsutvalg er fortsatt av den mening at Protect Sápmi må finne finansiell støtte utenfor reindrifftsavtalen.

9.4.12 Lærings- og omsorgsbaserte tjenester

Statens forhandlingsutvalg viser til punkt 4.5 i NRL's krav, og forslaget om å sette av 1 mill. kroner til dette arbeidet over Reindrifftsavtalen 2016/2017.

Som det ble redegjort for i møte den 9. desember, vil det i forskriftsmøtet i juni bli redegjort nærmere for arbeidet med utarbeidelse av prosjektrapport samt fremdriftsplan for det videre arbeid.

Statens forhandlingsutvalg foreslår en avsetning på 250.000 kroner over Reindrifftsavtalen 2016/2017. Avsetningen skal dekke utgiftene til sekretær for dette prosjektet.

9.4.13 Nytt klassifiseringssystem

Nytt klassifiseringssystem ble innført fra høsten 2015. Det er utarbeidet et regelverk for nytt klassifiseringssystem. Regelverket er samlet i en Klassifiseringshåndbok for reinsdyrslakt. Regelverket inneholder også regler for pussing av slakt, definerer hvordan et reinsdyrslakt skal se ut ved veiing, regelverk for tidspunkt for varmveiing av slakt, varmvektssvinn og regelverk for merking av reinsdyrslakt. Det er også vedtatt regelverk for aspirantopplæring og sertifisering av nye klassifisører, etterutdanning av godkjente klassifisører og regelverk for klassifiserings- og pussekontroller ved reinsdyrslakteriene.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det avsettes 0,6 mill. kroner til drift av nytt klassifiseringssystem.

9.4.14 Fjerning av gammelt gjerdemateriell og ulovlige gjerder

I samtlige reinbeiteområder ligger det betydelige mengder med gammelt gjerdemateriell som bør fjernes. Avtalepartene er enige om at de som har oppført ulovlige gjerder også har et ansvar for å fjerne dem, men at dette i flere distrikter i liten grad er fulgt opp. Gjerdemateriell som blir liggende er til hinder og skade for både vilt

og personer som ferdes i naturen. Gammelt gjerdemateriell som kan knyttes til reindriften kan også være et omdømmeproblem.

I forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2015/2016 ble avtalepartene enige om å iverksette et prosjekt som har som formål å få fjernet gammelt gjerdemateriell. Ordningen er tidsbegrenset og knyttet til driftsåret 2015/2016. Ordningen gjelder for Troms og Nordland reinbeiteområder.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å utvide ordningen til å omfatte ett nytt reinbeiteområde. Videre at avtalepartene under forhandlingene avtaler hvilket området som nå skal prioriteres.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det avsettes 1,0 mill. kroner til fjerning av gammelt gjerdemateriell og ulovlige gjerder i avtaleåret 2016/2017.

9.4.15 Andre ordninger som sorterer under RUF

Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at RUFs styre skal utøve sin myndighet med utgangspunkt i bevilgningsrammen, og at styret selv legger opp til en plan for disponering av ikke øremerkede midler som kan understøtte målsettingene for reindriftpolitikken. Statens forhandlingsutvalg vil påpeke at så fremt ikke annet er bestemt av avtalepartene, skal frigjøring av tidligere gitte bevilgninger over fondet inngå som en styrking av fondets egenkapital.

Utover de ordningene som er omtalt ovenfor, legger Statens forhandlingsutvalg til grunn at det ikke gjennomføres endringer i de øvrige ordningene som i dag sorterer under Reindriften utviklingsfond.

9.5 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

9.5.1 Økonomisk ramme

Statens forhandlingsutvalg ser det som viktig å videreføre stimuleringen til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping, og på den måten legge til rette for de reindriftsutøverne som har reindrift som hovedvirksomhet.

I forhandlingene om Reindriftsavtalen 2015/2016 valgte avtalepartene å prioritere en ekstra økning av de direkte tilskuddene som en stimulering til økt slakting og omsetning av reinkjøtt. Denne stimuleringen har virket etter hensikten ved at slakteuttaket har økt med om lag 14.000 rein.

Rett i etterkant av krevende prosesser med tilpassing av reintallet har Statens forhandlingsutvalg valgt å prioritere en videreføring av dagens direkte tilskuddsordninger. Dette bidrar til å skape stabilitet og forutsigbarhet omkring avtalens ordninger. En videreføring støtter også opp om de reindriftsutøverne som har fulgt opp gitte reduksjonsvedtak. Samtidig bidrar en videreføring til å opprettholde den stimuleringsseffekten som vi nå har sett gjennom gjeldende reindriftsavtale.

Statens forhandlingsutvalg foreslår en bevilgning på 71,7 mill. kroner til kostnadssenkende og direkte tilskudd for Reindrifftsavtalen 2016/2017. Dette er en økning på 3,0 mill. kroner i forhold til Reindrifftsavtalen 2015/2016.

Statens forhandlingsutvalg understreker at bevilgningene over post 75 er styrende, og LMD kan etter samråd med NRL justere de avtalte satsene for å holde forbruket innenfor bevilgningen.

9.5.2 Distriktstilskudd

Distriktstilskuddet skal bidra til å gi distriktene og tamreinlagene økonomisk grunnlag for å ivareta sitt ansvar og sine oppgaver med utvikling av reindrifften i en bærekraftig retning. Dette innebærer bl.a. å få et reintall i balanse med beitegrunnlaget, sikring av reindrifftsarealer, økt lønnsomhet, samt å legge til rette for en kriseberedskap.

Det foreslås en avsetning på 10,4 mill. kroner til distriktstilskudd for Reindrifftsavtalen 2016/2017. Dette er en økning på 0,1 mill. kroner i forhold til gjeldende avtale.

9.5.3 Generelle vilkår for tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at i de distrikter hvor reintallet i siidaen er for høyt i forhold til det som er fastsatt, vil det skje en reintallsreduksjon i henhold til reindrifftsloven § 60 tredje ledd.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre gjeldende regelverk med bortfall av tilskudd dersom siidaandelene ikke har redusert i samsvar med fastsatt reduksjon av Reindrifftsstyret. Tilsvarende dersom siidaandelen har bidratt til å øke siidaens totale reintall i driftsårene 2014-2015, 2015-2016, og 2016-2017.

De siste årene har det blitt reist spørsmål om rein slaktet i Finland gir grunnlag for tilskudd over reindrifftsavtalen. Statens forhandlingsutvalg foreslår å tydeliggjøre at det ikke gis tilskudd for rein slaktet og omsatt utenfor Norges grenser. Ett unntak fra regelen om at reinen må være slaktet i Norge, er desom reinen er slaktet gjennom ordningen med utenlands bearbeiding. Gjennom denne ordningen slaktes reinen utenfor Norges grenser, men blir tilbakeført for å omsettes innenlands. Denne ordningen gir også grunnlag for å ha tilfredsstillende kontroll med hva som er slaktet.

For øvrig foreslås ingen endringer i de generelle vilkårene.

9.5.4 Produksjonspremie

Formålet med produksjonspremien er å premiere innsats, produksjon og videreforedling i næringen. Produksjonspremien bidrar også til å verdsette og synliggjøre den innsatsen som utføres i tillegg til arbeidet på fjellet.

I henhold til gjeldende regelverk er det avgiftspliktig salgssinntekt av kjøtt og andre avgiftspliktige salgssinntekter fra rein tilhørende alle reineiere i siidaandelen som

danner grunnlag for beregning av produksjonspremien. Avgiftsfrie salgsinntekter og salg av livdyr inngår ikke som grunnlag for beregningen av produksjonspremien. I utgangspunktet skal heller ikke frakt- og slaktekostnader inngå i grunnlaget for beregning av produksjonspremien. Statens forhandlingsutvalg ønsker å tydeliggjøre at det er oppgjørspriisen for reinskrotten som skal danne grunnlag for produksjonspremien.

For øvrig foreslår Statens forhandlingsutvalg en videreføring av gjeldende satser og regelverk.

Det foreslås en avsetning på 29,5 mill. kroner til produksjonspremieordningen for Reindrifftsavtalen 2016/2017. Dette er en reduksjon på 1,8 mill. kroner i forhold til gjeldende avtale.

9.5.5 Kalveslaktetilskudd

Statens forhandlingsutvalg foreslår en videreføring av gjeldende regelverk.

Formålet med kalveslaktetilskuddet er å stimulere til at en større del av kjøttproduksjonen foregår på kalv, noe som er ressursøkonomisk gunstig. Uttak av kalv reduserer presset på vinterbeitene, og reduserer tapene i løpet av vinteren. Økt uttak av kalv bidrar også til økt produktivitet fordi tilveksten på kalv er større enn tilveksten på større dyr.

For ytterligere å stimulere til økt produktivitet foreslår Statens forhandlingsutvalg å øke kalveslaktetilskuddet til 430 kroner per kalv. Dette er en økning på 30 kroner per kalv i forhold til gjeldende avtale.

Det foreslås en avsetning på 24,1 mill. kroner til kalveslaktetilskuddsordningen for Reindrifftsavtalen 2016/2017. Dette er en økning på 6,1 mill. kroner i forhold til gjeldende avtale.

9.5.6 Særskilt driftstilskudd til ungdom

Formålet med særskilt driftstilskudd til ungdom er å støtte opp om siidaandelsledere som er under 30 år, og som er under etablering og oppbygging av egen drift.

Gjeldende satser og regelverk foreslås videreført.

Det foreslås en avsetning på 1,4 mill. kroner til særskilt driftstilskudd til ungdom for Reindrifftsavtalen 2016/2017. Dette er en reduksjon på 0,4 mill. kroner i forhold til gjeldende avtale.

9.5.7 Etableringstilskudd

Etableringstilskuddet har som formål å støtte opp om reindrifftsutøvere under 35 år, og som er under etablering av egen enhet. Samtidig skal tilskuddet stimulere til strukturendringer ved at siidaandeler blir overdratt til personer under 35 år.

Gjeldende satser og regelverk foreslås videreført.

Det foreslås en avsetning på 1,9 mill. kroner til ordningen med etableringstilskudd over Reindrifftsavtalen 2016/2017. Dette er en reduksjon på 0,3 mill. kroner i forhold til gjeldende avtale.

9.5.8 Ektefellestilskudd

Formålet med ektefelle- og samboertillegget er å støtte opp om den familiebaserte reindriften.

Gjeldende satser og regelverk foreslås videreført.

Det foreslås en avsetning på 1,6 mill. kroner til ordningen med ektefelle- og samboertillegg over Reindrifftsavtalen 2016/2017. Dette er en reduksjon på 0,2 mill. kroner i forhold til gjeldende avtale.

9.5.9 Frakttilskudd

Tilskudd til frakt av reinslakt skal bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reineier i ulike reinbeitedistrikt og tamreinlag, samt bidra til effektiv slakting og omsetning av reinkjøtt. Tilskuddet skal også bidra til økt slakteuttak før innflytting til høst- og vinterbeiter. Utover de nevnte formål bidrar frakttilskuddet til økt konkurranse om råstoffet.

Statens forhandlingsutvalg viser til gjennomgangen av frakttilskuddsordningen som ble presentert for avtalepartene under oppstartsmøte 9. desember. I gjennomgangen ble det påpekt av arbeidsgruppen at frakttilskuddet bør videreføres, men at det er av stor viktighet at regelverket omkring ordningen gjøres kjent og at man fra direktoratet har en aktiv oppfølging og kontroll av ordningen.

I løpet av forhandlingene ønsker Statens forhandlingsutvalg å drøfte med NRL endringer i dagens regelverk og satser i den hensikt at frakttilskuddet i større grad bidrar til å oppnå formålet med tilskuddet.

Det foreslås at en justering av frakttilskuddet tilpasses innenfor en ramme på 2,5 mill. kroner. Dette er et reduksjon på 0,5 mill. kroner i forhold til gjeldende avtale.

9.5.10 Rapportering av slaktet rein

I henhold til *Forskrift om rapportering av slaktet rein* kan de som slakter rein søke om økonomisk støtte til å gjennomføre de aldersbestemmelser som kreves.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre avsetningen på 300.000 kroner som økonomisk støtte til slakteriene for å gjennomføre nødvendige aldersbestemmelser i Reindrifftsavtalen 2016/2017.

9.6 Velferdsordninger

Det avsettes 1,0 mill. kroner til ordningen med tidligpensjon. Gjeldende regelverk og satser foreslås videreført.

Det foreslås en avsetning på 1,0 mill. kroner til ordningen med avløsning ved svangerskap og fødsel. Tilskuddet skal bidra til å styrke stillingen til reindriftskvinnene. Tilskudd for leid hjelp ved svangerskap og fødsel forvaltes av Landbruksdirektoratet. Gjeldende satser foreslås videreført.

Bevilgningen til sykepengeordningen foreslås videreført med 0,6 mill. kroner. Den kollektive innbetalingen over reindrifftsavtalen til sykepengeordningen dekker tilleggspremien for økte sykepenger - fra 65 pst. til 100 pst. av inntektsgrunnlaget for sykdom utover 16 dager. Fødselspenger dekkes også med 100 pst. av inntektsgrunnlaget. Bevilgningen beregnes ut fra samlet næringsinntekt for de reineiere som inngår i ordningen. Midlene overføres sentralt til Folketrygden.

Det foreslås en bevilgning på 2,6 mill. kroner til velferdsordninger over Reindrifftsavtalen 2016/2017. Dette er tilsvarende bevilgning som i Reindrifftsavtalen 2015/2016.

9.7 Organisasjonstilskudd

Statens forhandlingsutvalg vil påpeke det særskilte med at NRLs drift i all hovedsak blir finansiert over statsbudsjettet. Innenfor en redusert budsjetttramme foreslår Statens forhandlingsutvalg å opprettholde organisasjonstilskuddet med 6,1 mill. kroner, herunder 200.000 kroner til HMS tiltak i reindrifften. I forbindelse med HMS-arbeidet forutsettes det som før en egenandel på 10 pst fra brukere av tjenesten.

Statens forhandlingsutvalg presiserer at tilskuddet utbetales kvartalsvis på grunnlag av oversendt årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, samt budsjett og planer for 2017. Kontingentinntekter og eventuelle tilskudd/refusjoner/inntekter fra andre offentlige institusjoner skal spesifiseres både i regnskap og budsjett.

9.8 Fordeling av tilbudets ramme

Fordeling av tilbudets ramme på de ulike postene (mill. kroner):

Post	Benevnelse	Reindriftsavtalen 2015/2016	Forslag til avtalen for 2016/2017	Differanse 2015/2016 og 2016/2017
51	Reindriften utviklingsfond	35,6	31,1	-4,5
72	Organisasjonstilskudd	6,1	6,1	-
75	Direkte tilskudd	68,7	71,7	3
79	Velferdsordninger	2,6	2,6	-
	Sum	113,0	111,5	-1,5

Spesifikasjon av post 51: Utviklings- og investeringstiltak (mill. kroner):

Formål	Avtalen 2015/2016, tildelingsramme	Avtalen 2016/2017, tildelingsramme
Konfliktforebyggende tiltak	1,45	1,45
Reinprogrammet/Utviklingsprogrammet	8,20	5,50
Fagbrevordningen	2,00	1,00
Markedstiltak	3,00	3,00
Pramming	5,30	3,20
Lærings- og omsorgsbaserte tjenester	1,00	0,25
Drift av klassifiseringssystemet	0,60	0,60
Fjerning av gammelt gjerdemateriell mm	-	1,00
Utredning av muligheten å knytte sammen nytt klassifiseringssystem og de direkte tilskuddsordningene	-	0,40
Til disposisjon for RUF's styre	14,05	14,70
Sum	35,60	31,10

Spesifikasjon av post 75: Kostnadssenkende og direkte tilskudd (mill. kroner):

Benevnelse	Avtalen 2015/2016	Avtalen 2016/2017
Distriktstilskudd	10,3	10,4
Produksjonspremie	31,3	29,5
Kalveslaktetilskudd	18,0	24,1
Særskilt driftstilskudd til ungdom	1,8	1,4
Etableringstilskudd	2,2	1,9
Ektefellestilskudd	1,8	1,6
Frakttilskudd	3,0	2,5
Tilskudd til rapportering av rein	0,3	0,3
Sum	68,7	71,7

10. FORHOLD UTENFOR RAMMEN FOR REINDRIFTSAVTALEFORHANDLINGENE

10.1 Møte med aktuelle fagdepartementer

NRL har i sitt krav fremmet flere krav som sorterer under andre fagdepartementer. LMD tar sikte på å få fastsatt en plan for møte med de aktuelle departementene i løpet av forhandlingene. Dette gjelder følgende departement og saker:

- Møte med KLD for å ta opp tap av rein til rovvilt og nedgraving av slakteavfall
- Møte med SD for å ta opp reinpåkjørsler av tog
- Møte med OED for å ta opp bruk av forskningsmateriale ved inngrepssaker
- Møte med FIN for å ta opp skatter og avgifter i reindriften, herunder avgifter på driftsmidler og eiendomsskatt for infrastruktur og eiendom i reindriften

10.2 Endring av reindriftsloven

Gjeldende reindriftslov trådte i kraft 1. juli 2007. Det har tatt tid å få implementert lovens bestemmelser, særlig når det gjelder bestemmelsene om bruksregler. Reintallsprosessen er fortsatt ikke fullført, idet det overfor enkelte må gjennomføres tiltak etter bestemmelsene i reindriftslovens kapittel 11 om sanksjoner mv. Loven har, over tid, ikke fått virke slik at man har det erfaringsgrunnlag som er nødvendig for å vurdere de nye bestemmelsene i loven nærmere.

Det er på den bakgrunn ikke aktuelt med en helhetlig gjennomgang av reindriftslovgivingen nå.

Departementet erkjenner imidlertid at det er behov for å se på bestemmelsene om reindriftenes erstatningsansvar, og vil gjøre dette i forbindelse med den kommende stortingsmeldingen om reindriftpolitikken.

Når det gjelder det lovforslaget som ble sendt på høring 21. desember 2015, har dette sammenheng med tydelige signaler om at det er behov for å iverksette visse strakstiltak for å forebygge en uheldig utvikling med en reintallsøkning utover de rammer som følger av fattede reintallsvedtak. Etter departementets syn må slike lovgivningsmessige "kursjusteringer" kunne foretas uavhengig av behov som ellers måtte foreligge og som vil kreve langt mer omfattende og tidkrevende prosesser.

10.3 SRU II videre framdrift

Arbeidet med å vurdere Samerettsutvalgets innstilling NOU 2007: 13 er gjenopptatt. I første omgang har Kommunal- og moderniseringsdepartementet startet opp konsultasjoner med Sametinget om forslaget til nye konsultasjonsregler. Det øvrige arbeidet er i en oppstartsfasen.

10.4 Fastsetting av rettighetsgrenser innenfor reinbeiteområdene

Tilgjengelige arealer for alle årstidsbeitene og bruksregler som respekteres, er grunnleggende forutsetninger for en bærekraftig reindrift. En beitefordeling basert på

disse prinsippene er nødvendige overalt hvor det foregår reindrift. Etter reindrifftsloven av 2007 er det distriktenes bruksregler som regulerer når og hvordan de ulike årstidsbeitene skal brukes.

I flere av områdene i Finnmark med såkalte "fellesbeitedistrikter" har uenighet mellom siidaene om rettighetsmessige forhold vanskeliggjort prosessen med å få utarbeidet bruksregler. I utgangspunktet behøver imidlertid ikke uavklarte rettighetsforhold å være til hinder for at slike distrikter utarbeider bruksregler. Men det må da komme til uttrykk at det underliggende rettighetsforholdet er uavklart, og at bruksreglene slik de foreligger ikke innebærer noe standpunkt til disse spørsmålene eller at de får rettighetsmessige konsekvenser.

Dersom det ikke oppnås enighet om beitebruken, finnes det i dag muligheter for å løse dette, fortrinnsvis ved mekling etter bestemmelsene i reindrifftsloven. Rettstvister kan bringes inn for de ordinære domstolene. Det kan også settes fram krav om rettsutredning for Finnmarkskommisjonen, jf. forskrift om Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark § 5. Reindrifftslovens bestemmelse om mekling ble innført i 2007. Ordningen gir myndighetene mulighet til å bestemme at det skal mekles i en konflikt mellom to parter som ikke klarer å samarbeide om løsning av en konflikt. Denne avgjørelsen kan enten komme i stand av eget tiltak eller etter ønske fra en leder av siidaandel, fra en siida eller fra et distrikt.

Rettsforhold som omtalt ovenfor, kan som nevnt bringes inn for de ordinære domstolene. Imidlertid har det både fra næringen og fra reindrifftsmyndighetene vært etterlyst andre rettsinstanser som på hensiktsmessig måte kan behandle denne typen spørsmål.

I vurderingen av om man skal supplere dagens ordninger for å få avklart rettsforhold i reindrifften er flere alternativer blitt vurdert. Her nevnes egen reindrifftsdomstol, Finnmarkskommisjonen og jordskifteretten. Fra myndighetenes side er holdning at det ikke er ønskelig å etablere en egen særdomstol for å avklare rettsforhold internt i reindrifften. Finnmarkskommisjonen har i dag myndighet til å behandle interne rettsspørsmål i reindrifften, dersom noen setter fram krav om det. Kommisjonen treffer derimot ikke rettslig bindende avgjørelser. Dette skjer først dersom saken bringes inn for Utmarksdomstolen for Finnmark.

NRL er kjent med at det nå gjennomføres et arbeid for å vurdere og foreslå endringer i reindrifftsloven og jordskifteloven som sikrer at jordskifteretten gis mulighet til å gjennomføre både rettsfastsettende og rettsendrende saker internt i reindrifften. Dette arbeidet nærmer seg nå sin avslutning. Når arbeidsgruppens rapport foreligger vil den bli sendt på høring. Etter at høringen er avsluttet vil departementet vurdere videre oppfølging av gruppens forslag, herunder også forslag til avklaring av rettighetsforholdene på vinterbeitene i Vest-Finnmark.

10.5 Absolutte kriterier for fastsetting av reintall for distrikt og siidaer

Statens forhandlingsutvalg viser til punkt 8.4 i NRL's krav, og påpeker at det vil være mest hensiktsmessig at NRL og LMD drøfter denne saken i eget møte etter at avtaleforhandlingene er avsluttet. Hensikten med et slikt møte er å drøfte ulike problemstillinger og muligheter knyttet til NRL's forslag om å utarbeide absolutte kriterier for fastsettelse av reintall.

10.6 Tollfritak for reinfôr

NRL har anmodet om tollfritak på reinfôr. Landbruks- og matdepartementet viser til tidligere tilbakemelding om at det ikke er ønskelig å stimulere til foring av rein, og at det ikke er ønskelig å åpne for tollfritak på reinfôr fra EU.

10.7 Reintallstilpassing - Oppfølging av arbeidsgruppe vedr. reintallstilpasningen

Statens forhandlingsutvalg viser til punkt 8.10 i NRL's krav. Under reindriftingsforhandlingene 2015/2016 ble det i statens tilbud redegjort grundig for oppfølgingen av rapporten om konsekvensene av reintallstilpasningen. Vi viser til denne redegjørelsen. Her ble det også påpekt at NAV Finnmark ønsker tett kontakt med næringen, og ikke minst å få tilbakemeldinger på hvilke behov for tjenester man ser for seg fra NAV, for eksempel kurs eller andre spesialtilpassede tiltak. Her ble NRL utfordret til å engasjere seg sterkere.

Etter det Statens forhandlingsutvalg kjenner til, har det iløpet av siste år ikke kommet henvendelser fra NRL til NAV med mer konkrete spørsmål og ønske om bistand. NAV har imidlertid, sammen med Kautokeino kommune, opprettholdt ekstra bemanning ved kontoret i Kautokeino.

Statens forhandlingsutvalg ber NRL orientere om hvilke vurderinger som NRL gjør i denne saken når det gjelder å følge opp den utfordringen som er gitt mht engasjement og tilbakemelding på behov.

10.8 Norsk-svensk reinbeitekonvensjon

Manglende konvensjon om grenseoverskridende reindrift mellom Norge og Sverige er uheldig for reindriften i begge land. Norske myndigheter har gjentatte ganger påpekt overfor Sverige viktigheten av å få på plass en ny konvensjon. Norske myndigheter opplever nå større vilje fra svenske myndigheter til å finne en løsning. Det har vært flere møter på politisk nivå, senest i midten av januar. Videre avholdes det møte i Stockholm den 28. januar på embetsnivå. LMD vil orientere nærmere om dette arbeidet under de kommende forhandlingene.